

PROGRAM TERAPII PEDAGOGICZNEJ W PRZEDSZKOLU

Wstęp

Celem wychowania przedszkolnego jest udzielanie pomocy dziecku w realizacji jego indywidualnej drogi. W systemie zajęć dydaktyczno - wychowawczych prowadzone są zajęcia korekcyjno-wyrównawcze. Nie wszystkie dzieci rozwijają się harmonijnie. Niektóre, z różnych względów radzą sobie gorzej od innych, osiągają słabsze wyniki w edukacji przedszkolnej. Należy stymulować rozwój dziecka i ożywiać jego potencjalne możliwości. Dysharmonie i zaburzenia mają wyraźne tendencje do pogłębiania się w wypadkach, gdy nie podejmuje się działań wyrównawczych w zaburzonych zakresach. Dlatego ważne jest zapewnienie dzieciom odpowiedniej pomocy, zmierzającej do wyrównania i korygowania zaburzeń, gdyż brak tych oddziaływań może stać się czynnikiem hamującym normalną aktywność dziecka lub prowadzić do nieprawidłowych i niepożądanych zachowań.

Obserwacja ma pomóc nauczycielom i rodzicom w lepszej organizacji procesu wychowania, wzmacniania i pomocy w trudnościach jakie ma dziecko. Indywidualne i podmiotowe traktowanie wychowanków daje wiele możliwości harmonijnego rozwoju dzieci.

Zajęcia wyrównawcze w przedszkolu obejmują usprawnianie funkcji słuchowych, wzrokowych, ruchowych i ich właściwej koordynacji. Celem programu jest wyrównywanie opóźnień i tym samym zapobieganie niepowodzeniom szkolnym.

Umiejętności czytania i pisania uwarunkowane są prawidłowym rozwojem wszystkich funkcji percepcyjno- motorycznych (wzrokowych, słuchowych, ruchowych) oraz ich współdziałania czyli integracji percepcyjno- motorycznej. Często zdarza się jednak, że rozwój dziecka przebiega w sposób nieharmonijny tzn. „że pewne funkcje rozwijają się z opóźnieniem, a pozostałe — w przeciętnym tempie lub znacznie szybciej niż powinny.” W takim przypadku pojawia się problem braku gotowości dziecka do nauki czytania i pisania.

Celem programu jest udzielenie pomocy w formie zajęć korekcyjno - wyrównawczych, aby zapobiegać niepowodzeniom szkolnym. Pracując w przedszkolu od 17 lat, zaobserwowałam, że coraz więcej dzieci przejawia trudności w uczeniu się. Aby wyjść naprzeciw potrzebom wspierania indywidualnego rozwoju dziecka zgodnie z jego możliwościami, opracowałam program terapii pedagogicznej. Jest on przeznaczony dla dzieci z trudnościami w zakresie sprawności grafomotorycznej, percepcji wzrokowej i słuchowej, zaburzeniami koncentracji uwagi, pamięci, które utrudniają im nabywanie umiejętności i wiedzy. W celu poszukiwania optymalnych rozwiązań dla pracy indywidualnej z dzieckiem o specyficznych potrzebach edukacyjnych ukończyłam studia podyplomowe z zakresu terapii pedagogicznej i uzyskałam kwalifikacje do prowadzenia zajęć korekcyjno – kompensacyjnych.

CELE PROGRAMU:

CELE OGÓLNE:

1. Stymulowanie rozwoju dziecka.
2. Rozwijanie zaburzonych funkcji systemu percepcyjno- motorycznego:

percepcji wzrokowej,
percepcji słuchowej,
motoryki.

3. Kształtowanie integracji percepcyjno– motorycznej.
4. Wyrównywanie szans edukacyjnych.

CELE SZCZEGÓŁOWE

Przygotowanie uczniów do czytania i pisania poprzez kształtowanie i rozwijanie:

1. Analizy i syntezy wzrokowej.
2. Analizy i syntezy słuchowej.
3. Spostrzegawczości.
4. Orientacji przestrzennej i kierunkowej.
5. Bezpośredniej pamięci wzrokowej i słuchowej.
6. Koordynacji wzrokowo– słuchowo– ruchowej.
7. Koncentracji uwagi.
8. Sprawności grafomotorycznej.

Wymienione cele mogą być osiągnięte przez wczesne wykrycie zahamowań i dysfunkcji rozwojowych i prowadzenie oddziaływań terapeutycznych dostosowanych do wieku dziecka jak i rodzaju stopnia zaburzenia.

METODY, FORMY I ŚRODKI REALIZACJI PROGRAMU

1. Metody pracy:

Podczas realizacji programu wykorzystam następujące metody pracy z dzieckiem:

- Elementy Metody Dobrego Startu wg M. Bogdanowicz
- Stymulowanie rozwoju dzieci zakresie usprawniania rozwoju intelektualnego i emocjonalnego wg E. Gruszczyk- Kolczyńskiej
- Pedagogika zabawy
- Metody: słowne, praktyczne, oglądowe, problemowe

2. Formy pracy:

Wszelkie metody będą wspierane przez odpowiednio dobrane formy pracy inicjujące aktywność dziecka w zależności od jego indywidualnych możliwości.

Uwzględniamy zasady pracy korekcyjno –kompensacyjnej z dzieckiem:

- zasadę indywidualizacji.
- zasadę stopniowania trudności,
- zasadę celowości.
- zasadę wszechstronności.
- zasadę życzliwości.

Dla potrzeb programu stosuje się formy pracy, które sprzyjać będą zdobywaniu przez dziecko nowych umiejętności i wiadomości:

- praca w małym zespole,
- praca indywidualna,
- ćwiczenia praktyczne.

3. Środki dydaktyczne:

Karty pracy, historyjki obrazkowe, ilustracje tematyczne, teksty literackie, rozsypanki sylabowe, wyrazowe, rebusy, zagadki, figury geometryczne, gry dydaktyczne i liczbowe, patyczki, liczniki, kolorowanki, puzzle, wycinanki, środki plastyczne, nożyczki, nagrania muzyczne.

UWAGI O REALIZACJI PROGRAMU

Program terapii pedagogicznej jest programem własnym adresowanym dla dzieci 5-letnich mających trudności w zakresie rozwoju sprawności grafomotorycznej, percepcji słuchowej i wzrokowej. Zawiera szczegółowe zagadnienia - cele, metody, formy, sposoby ewaluacji. Zaproponowane zadania i sytuacje edukacyjne pozwolą nauczycielowi dobrać odpowiednie ćwiczenia uwzględniając poziom rozwoju dziecka.

Program będzie realizowany w ciągu roku szkolnego 2014/2015 w Przedszkolu Nr 200 w Warszawie w grupie dzieci pięcioletnich. Program będzie realizowany jako dodatkowa forma wspierania rozwoju dzieci podczas jego pobytu w przedszkolu.

Ze względu na charakter programu koniecznym staje się ścisła współpraca z rodzicami.

Podczas wykonywania wszystkich proponowanych ćwiczeń należy pamiętać o tym by:

stopień trudności zadania dostosowany był do aktualnych możliwości dziecka,

zakres wypowiedzi był dostosowany do aktualnych możliwości dziecka i zmniejszany w miarę jego rozwoju,

w czasie jednego zajęcia wykonywać kilka ćwiczeń z różnych kategorii (np. doskonalenie percepcji wzrokowej i ćwiczenie grafomotoryki), które będą przeplatane ćwiczeniami relaksacyjnymi,

powtarzać ćwiczenia tak długo, aż dziecko będzie potrafiło wykonać je prawidłowo i samodzielnie,

stosować system nagród rzeczowych (np. naklejki) i społecznych (pochwały)

Program jest otwarty na własną inwencję nauczyciela. Daje możliwość takiego korzystania z treści edukacyjnych, by można je było modyfikować i elastycznie dostosować do aktualnych potrzeb dzieci i realizowanej tematyki kompleksowej.

PRZEWIDYWANE OSIĄGNIĘCIA

Celem programu jest przede wszystkim przygotowanie dzieci do czytania i pisania.

Działania korekcyjno–kompensacyjne nie przynoszą natychmiastowych efektów.

Podejmując się jednak próby organizacji takich zajęć przyjmuję, że dzięki systematycznej stymulacji funkcji percepcyjno–motorycznych dzieci na miarę swoich możliwości zostaną przygotowane do nabywania umiejętności czytania i pisania w szkole.

Dziecko nabędzie:

- umiejętność wypowiadania się w rozwiniętej i logicznej formie,
- umiejętność dokonywania analizy i syntezy słuchowej i wzrokowej wyrazów i krótkich zdań,
- umiejętność samooceny,
- zdolność koncentracji uwagi,

Dziecko rozwinie:

- sprawność manualną i graficzną,
- sprawność ruchową,

Nauczy się:

- systematyczności,
- wytrwałości,
- samodzielności w pracy.

EWALUACJA PROGRAMU

Ocena efektów podejmowanych działań terapeutycznych dokonywana będzie na podstawie:

wyników comiesięcznej obserwacji postępów dzieci

zestawienia wyników diagnozy początkowej i końcowej dokonanej Skalą Gotowości Szkolnej SGS

Ewaluacji poszczególnych zajęć– ich atrakcyjności, stopnia trudności itp. dokonywać będą również dzieci. Umożliwi to ocenę trafności zastosowanych przez nauczyciela metod, technik, ćwiczeń.

TREŚCI PROGRAMU

I. Usprawnianie percepcji słuchowej:

Kształtowanie wrażliwości słuchowej:

rozpoznawanie różnych dźwięków z otoczenia,
odtworzenie układem przestrzennym struktur czasowych,
odtworzenie strukturami czasowymi układów przestrzennych,
kojarzenie wzrokowo– słuchowe struktur czasowych z przestrzennymi np.
dziecko stara się skojarzyć układy klocków z usłyszonym rytmem

Ćwiczenie analizy i syntezy słuchowej:

wyróżnianie głosek w nagłosie, śródgłosie i wygłosie wyrazów
liczenie głosek i określanie ich miejsca i kolejności w wyrazach
podział lub synteza wyrazów: sylabowa, głoskowa
dopowiadanie zaczętych wyrazów i zdań

Utrwalanie pamięciowych mechanizmów mowy:

nauka wierszy, rymowanek
powtarzanie długich i krótkich zdań
powtarzanie szeregu wyrazów łatwych i trudnych fonetycznie
powtarzanie cyfr

Dośkonalenie wypowiedzi dziecka:

utrwalanie poprawnej artykulacji głosek
wdrażanie do mowy zdaniowej
wzbogacanie czynnego słownika dziecka
opowiadanie treści obrazków, historyjek obrazkowych

II. Usprawnianie percepcji wzrokowej:

Kształtowanie ogólnej spostrzegawczości wzrokowej:

segregowanie, porównywanie, wyróżnianie elementów wyszukiwanie różnic oraz podobieństw między ilustracjami różniącymi się szczegółami

Ćwiczenia bezpośredniej pamięci wzrokowej:

odtworzenie układów obrazków, elementów, liter,
rozpoznanie i wyliczenie z pamięci zaobserwowanych elementów obrazka, układu figur, układu liter

Ćwiczenia orientacji przestrzennej:

wyrobinienie i utrwalenie orientacji w schemacie własnego ciała oraz osoby stojącej naprzeciw
określanie położenia przedmiotów w przestrzeni (na, pod, za, przed itp.)

III. Usprawnianie funkcji motorycznych:

Ćwiczenia manualne:

nawlekanie koralików, przewlekanie sznurków, tasiemek
wydzieranki i wycinanki z papieru
składanie techniką origami
modelowanie w plastelinie

Ćwiczenia usprawniające mięśnie dłoni i drobne mięśnie palców:

zamalowywanie małych powierzchni
kopiowanie rysunków

pogrubianie konturów, wodzenie po wzorze
prowadzenie linii między dwiema liniami szerzej rozstawionymi
Ćwiczenia płynnych, rytmicznych, ciągłych ruchów pisarskich:
obrysowywanie szablonów
rysowanie szlaczków
łączenie wyznaczonych punktów linią ciągłą
pisanie po śladzie i bez śladu szlaczków literopodobnych

Realizacja działań uzależniona będzie od indywidualnych potrzeb uczestników zajęć.

Przykładowe ćwiczenia i zabawy dotyczące:

1. Percepcji wzrokowej:

segregowanie figur geometrycznych wg dowolnej cechy: kolor, kształt, wielkość
wyszukiwanie spośród wielu takiego samego obrazka,
składanie obrazka z części wg wzoru,
układanie prostych szlaczków geometrycznych wg wzoru,
układanie patyczków wg wzoru,
rozpoznawanie treści obrazków ukazywanych w krótkich ekspozycjach,
„Co zmieniło miejsce?”- odtwarzanie z pamięci uprzednio zaobserwowanych przedmiotów,
„Nawlekamy korale”- odtwarzanie prostych rytmów: koło, kwadrat, trójkąt,
układanki geometryczne płaskie wg wzoru,
odgadywanie kształtu przedmiotów rozpoznawanych uprzednio dotykiem,
„Pocięte prostokąty”- składanie z części wg wzoru,
dobieranie par jednakowych obrazków,
tworzenie prostych figur z plasteliny (konturowych),
zakreskowywanie prostych figur geometrycznych wg wzoru,
„Rozbite naczynia”- układanie całości z pociętych części bez wzoru,
odtworzenie graficzne schematów znaczeniowych utworzonych z figur,
odtworzenie układów przestrzennych wg wzoru z klocków,
uzupełnianie braków w szlaczkach geometrycznych wg wzoru,
układanie szlaczków z figur geometrycznych wg wzoru,
odtworzenie z pamięci uprzednio zaobserwowanych figur geometrycznych i stosunków między nimi- poprzez graficzne odtwarzanie układu figur- poprzez ułożenie figur w oparciu o obraz zachowany w pamięci wzrokowej,
odwzorowywanie prostych szlaczków z elementami literowymi,
kalkowanie szlaczków,
rysowanie szlaczków wg wzoru,
lepienie szlaczka z plasteliny,
składanie obrazków wg wzoru (rodzaj i ilość części uzależniona od poziomu rozwoju dziecka),
rysowanie prostych schematów znaczeniowych na siatce punktowej wg wzoru (linie poziome i pionowe),
wyszukiwanie ze zbioru różnych figur dwóch takich samych,
rozpoznawanie liter dotykiem, wodząc palcem po wypukłych literach alfabetu ruchomego,
kopiowanie liter przez kalkę techniczną,
rysowanie liter palcem na tackach z piaskiem, palcem umoczone w farbie, grubym pędzlem na dużej kartce,
„Polowanie na literkę”- wyszukiwanie w tekście określonej litery,
dobieranie par jednakowych liter,
dobieranki obrazkowo- literowe utrwalające znajomość liter,

dobieranie liter wielkich i małych,
tworzenie wyrazów za pomocą suwaka lub składanki,
uzupełnianie napisów pod obrazkami

2. Percepcji słuchowej:

- „Jadą samochody”- zabawa naśladowcza,
odgadywanie źródła dźwięku (dźwięki wydawane za zasłoną na bębnie, dzwonkach),
„Kukułeczka”- rozpoznawanie po głosie kolegi,
ćwiczenia słuchowe przy pianinie- rozpoznawanie dźwięków wysokich i niskich,
„Wróbelki i wrony”- zabawa rytmiczna- naśladowanie ruchem dźwięków niskich i wysokich:
wróbelki zbierają ziarenka- dźwięki wysokie, wrony zbierają ziarenka- dźwięki niskie,
ćwiczenia pamięci słuchowej- powtarzanie zdania złożonego wypowiedzianego przez
nauczyciela,
rozpoznawanie źródła dźwięku np. szelest kartki,
odtworzenie prostych rytmów 2-4-elementowych przy pomocy klocków,
śpiewanie wierszyków sylabami,
odgadnij jaki instrument gra,
wyklaskujemy imiona- dzielenie słów na sylaby,
„Naśladuj Jasia”- wypowiedzianie i jednoczesne wykonywanie czynności: ska-kać, ma-chać,
ma-sze-ro-wać, itp.
wykonywanie czynności ruchowych na sygnał dźwiękowy,
układanie prostych i złożonych zdań na podstawie obrazka,
zabawy z użyciem wyliczanek sylabowych, np. Pani Zo- Zo- Zo- Pani sia- sia- sia-...
układanie zdań z podanymi wyrazami,
odtworzenie prostych rytmów przy użyciu znaków graficznych,
rymowanie wyrazów dwusylabowych, np. mama- rama, rosa- nosa,
wyodrębnianie wyrazów w zdaniu przy użyciu klocków lub pasków papieru,
wyodrębnianie pierwszej sylaby w wyrazie w oparciu o przedmioty znajdujące się w sali i w
oparciu o obrazek,
rymowane zgadywanki na temat zwierząt, np. Koń wielki jak... (słoń), Kot wskoczył na...
(płot),
„Bajka o Sylabinie”- synteza sylabowa,
porównywanie długości słów,
słuchanie dźwięków- wyodrębnianie głosek w nagłosie,
śledzenie dźwięków- „Jeżeli usłyszysz głoskę np. „o” kłaśnij w ręce”,
układanie zdań, liczenie wyrazów w zdaniu,
porównywanie które zdanie dłuższe,
liczenie sylab,
porównywanie liczby sylab,
„Wagoniki sylabowe”- tworzenie wyrazów na kończąca się sylabę wyrazu poprzedniego,
wybieranie obrazków, których nazwy zaczynają się od podanej głoski,
dobieranie par obrazków, których nazwy zaczynają się taką samą głoską,
wybieranie obrazków, których nazwy kończą się określoną głoską,
analiza i synteza słuchowa wyrazów- dzielenie na głoski,
różnicowanie spółgłosek i samogłosek,
układanie wyrazów z żądanymi głoskami,
tworzenie wyrazów przez dodania lub odjęcie głoski, np. As- las, Alinka- linka, itp.

3. Sprawności manualnej:

- ćwiczenia rozmachowe:

- kreślenie w powietrzu dużych, płynnych, swobodnych ruchów w kształcie fal, kół, ósemek, itp.
- kreślenie kredą na tablicy, pędzlem, węglem na dużych arkuszach, palcem lub patykiem na tackach z materiałem sypkim, itp.
- pogrubianie konturów, czyli obwodzenie po śladzie linii pojedynczych szerokim pędzlem, mazakiem, kredą,
- zamalowywanie dowolnej przestrzeni dużych płaszczyzn farbami, kredą, węglem, tworzenie kolorowych krat, układów pasów,
- zamalowywanie określonej przestrzeni ww. sposobami,
- zgadywanie kreślonych ręką dziecka w powietrzu różnych kształtów,
- nawlekanie koralików,
- układanie dowolne z użyciem układanki koralikowej,
- obrysowywanie figur geometrycznych,
- sytuowanie przedmiotu względem innego, np. położyć klocek na stole, pod krzesłem, itp.
- układanka „Kółko i kreski” wg wzoru,
- ćwiczenia równoważne- chodzenie po ławeczce,
- zamalowywanie figur geometrycznych,
- „Deszczyk pada”- stukanie czubkami palców,
- lepienie z plasteliny,
- orientacja w schemacie ciała,
- orientacja w kierunkach,
- pogrubienie linii narysowanych przedmiotów,
- łączenie punktów narysowanych przez nauczyciela,
- obrysowywanie przedmiotów i figur geometrycznych,
- rysowanie linii w labiryncie,
- sytuowanie przedmiotów względem dziecka,
- rysowanie kół kierunkowych jedną ręką,
- rysowanie dwiema rękami jednocześnie,
- sytuowanie kół względem kresek pionowych i poziomych,
- wycinanie figur po linii,
- kopiowanie rysunków- przerysowywanie przez kalkę techniczną,
- kalkowanie prostych schematów znaczeniowych,
- „Zabawa łyżwiarzy”- rysowanie oburącz na dużych płaszczyznach,
- „Sadzenie ziemniaków”- sytuowanie przedmiotów na wyznaczonych punktach,
- zabawy piłeczką pingpongową,
- rysowanie kółeczek i kresek w liniaturze,
- łączenie punktów tworzących figury geometryczne,
- układanka patyczkowa wg wzoru,
- malowanie pędzkiem waty,
- malowanie suchym palcem,
- zabawa w „Bierki”,
- ugniatanie kul i celowanie,
- ćwiczenia ruchowe i ruchowo- słuchowe z metody „Dobrego startu”,
- uzupełnianka obrazkowa,
- rysowanie po śladzie- połącz kropki,
- ugniatanie palcami kuleczek z papieru i plasteliny różnej wielkości i pokrywanie nimi powierzchni papieru,
- zabawy manipulacyjne
- rysowanie po śladach jednocześnie obiema rękami.

Ćwiczenia relaksacyjne:

- strzepywanie dłoni,
- naśladowanie gry na instrumencie,
- nawijanie węża na motek,
- kołowrotek,
- machanie „skrzydłami”,
- naśladowanie drzew na wietrze,
- łamiący się pajacyk,
- „marzenia” przy muzyce relaksacyjnej